

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Національна безпека та державна охорона

УДК 351.74(477)

Скриньковський Руслан Миколайович

кандидат економічних наук, професор

Львівський університет бізнесу та права

Skrynkovskyu Ruslan

PhD in Economics, Professor

Lviv University of Business and Law

ORCID: 0000-0002-2180-8055

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ

УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ

БЕЗПЕКОВОЇ ТА ОБОРОННОЇ ПОЛІТИКИ

IMPROVING THE DEPARTMENT OF THE STATE PROTECTION OF

UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE FORMATION OF EUROPEAN

SECURITY AND DEFENSE POLICY

***Анотація.** Вступ. Актуальність дослідження безпекової ситуації в Україні обумовлена постійною загрозою з боку російської федерації як держави-агресора, держави-терориста та держави-спонсора тероризму. Це зумовлює необхідність посилення оборонних і безпекових механізмів держави. Україна активно співпрацює на міжнародному рівні для зміцнення своїх оборонних спроможностей та підтримки європейської безпеки. Важливим завданням є вдосконалення державної охорони, яка є необхідним елементом для забезпечення національної безпеки та стабільності України у різних умовах, як у мирний, так і у воєнний час, враховуючи нові виклики та актуальні загрози.*

***Мета.** Метою статті є удосконалення Управління державної*

охорони України (далі – УДО України) у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) література, яка безпосередньо та опосередковано стосується діяльності УДО України у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики; 2) Закони України, Укази Президента України, накази УДО України, матеріали Офісу Президента України, погляди військовослужбовців Збройних Сил України, Національної гвардії України, думки співробітників, аналітична інформація Служби безпеки України та УДО України, а також інформація з відкритих джерел про діяльність іноземних спецслужб.

У процесі дослідження застосовано формально-юридичний і порівняльно-правовий методи. Окрім них, використано низку загальнонаукових та спеціальних методів. Такий підхід забезпечив комплексне і системне дослідження у цьому напрямі.

Результати. Встановлено, що подальший прогрес у розвитку співпраці (міжнародного співробітництва) між Україною та Європейським Союзом у сфері спільної європейської безпекової та оборонної політики є ключовим пріоритетом для України, зважаючи на нові виклики та актуальні загрози національній безпеці, зокрема в контексті злочинної російсько-української війни та російського державного тероризму. Враховуючи виважену, прагматичну, раціональну і стратегічну орієнтацію зовнішньої (державної) політики України на Європу, важливо зосередитися на розробці окремих документів, які належним чином регулюватимуть і суттєво зміцнюватимуть співпрацю у військовій (воєнній) та правоохоронній сферах. Особливу увагу необхідно приділити удосконаленню законодавства у сфері здійснення державної охорони, яке має враховувати досвід, здобутого під час російсько-української війни, стандарти НАТО, а також досвід роботи іноземних

спецслужб, зокрема США, Ізраїлю та Великої Британії, з урахуванням актуальних викликів і загроз невоєнного та воєнного характеру для охорони органів державної влади України, особистої державної охорони посадових осіб, охорони об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона.

Обґрунтовано, що реформування та розвиток сектору безпеки й оборони, зокрема УДО України, повинні бути спрямовані на розвиток потенціалу (спроможностей) сил безпеки й оборони України, формування та підтримку спеціальної, бойової та мобілізаційної готовності співробітників (військовослужбовців, фахівців з безпеки) УДО України до виконання поставлених (службових) завдань (спеціальних операцій, заходів) у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики. Це забезпечить належне, ефективне та гнучке реагування на всі загрози національній безпеці України.

Перспективи. У перспективі доцільно дослідити систему заходів з протидії корупції як один із ключових напрямів реформування УДО України.

Ключові слова: військовослужбовці, фахівці з безпеки, Управління державної охорони України, державна охорона в Україні, органи державної влади, безпека посадових осіб, національна безпека України, спеціальні служби, безпекова політика, оборонна політика, російсько-українська війна, тероризм, Конституція України, закони України.

Summary. *Introduction.* The relevance of studying the security situation in Ukraine is due to the constant threat from the Russian Federation as an aggressor state, a terrorist state and a state sponsor of terrorism. This necessitates the strengthening of the state's defense and security mechanisms. Ukraine actively cooperates at the international level to strengthen its defense capabilities and support European security. An important task is to improve

state protection, which is a necessary element for ensuring the national security and stability of Ukraine in various conditions, both in peacetime and in wartime, taking into account new challenges and current threats.

Purpose. The purpose of the article is to improve the Department of the State Protection of Ukraine in the context of the formation of European security and defense policy.

Materials and methods. The materials of the study are: 1) literature that directly and indirectly relates to the activities of the Department of the State Protection of Ukraine in the context of the formation of European security and defense policy; 2) Laws of Ukraine, Decrees of the President of Ukraine, orders (directives) of the Department of the State Protection of Ukraine, materials of the Office of the President of Ukraine, views of servicemen of the Armed Forces of Ukraine, the National Guard of Ukraine, opinions of employees, analytical information of the Security Service of Ukraine and the Department of the State Protection of Ukraine, as well as information from open sources about the activities of foreign special services.

In the process of research, formal-legal and comparative-legal methods were applied. In addition, a number of general scientific and special methods were used. This approach ensured a comprehensive and systematic study in this direction.

Results. It has been established that further progress in the development of cooperation (international cooperation) between Ukraine and the European Union in the field of the common European security and defense policy is a key priority for Ukraine, given the new challenges and current threats to national security, in particular in the context of the criminal russian-Ukrainian war and russian state terrorism. Given the balanced, pragmatic, rational and strategic orientation of Ukraine’s foreign (state) policy towards Europe, it is important to focus on the development of separate documents that will properly regulate and significantly strengthen cooperation in the military (war) and law enforcement

spheres. Particular attention should be paid to improving legislation in the field of state protection, which should take into account the experience gained during the russian-Ukrainian war, NATO standards, as well as the experience of foreign special services, in particular the USA, Israel and Great Britain, taking into account current challenges and threats of a non-military (non-war) and military (war) nature for the protection of government authorities of Ukraine, personal state protection of officials, and protection of objects subject to state protection.

It is substantiated that the reform and development of the security and defense sector, in particular the Department of the State Protection of Ukraine, should be aimed at developing the potential (capabilities) of the security and defense forces of Ukraine, forming and supporting the special, combat and mobilization readiness of employees (servicemen, security specialists) of the Department of the State Protection of Ukraine to perform assigned (service) tasks (special operations, events) in the context of the formation of the European security and defense policy. This will ensure an appropriate, effective and flexible response to all threats to the national security of Ukraine.

Prospects. In the future, it is advisable to investigate the system of measures for combating corruption as one of the key areas of reforming the Department of the State Protection of Ukraine.

Key words: servicemen, security specialists, Department of the State Protection of Ukraine, state protection of Ukraine, government authorities, security of officials, national security of Ukraine, special services, security policy, defense policy, russian-Ukrainian war, terrorism, Constitution of Ukraine, laws of Ukraine.

Постановка проблеми. Сьогодні безпекова ситуація та оборона України залишаються досить складними, виходячи з нових викликів і загроз національній безпеці. Це перш за все зумовлено гібридною

(збройною) агресією (війною) та терористичною діяльністю з боку російської федерації (на чолі з кремлівським диктатором В. путіним) проти України й Українського народу. Ця злочинна російсько-українська війна триває з 2014 року в різних формах і видах (за змістом) та з різним рівнем інтенсивності [1–11]. В контексті цього нагадаємо, що «загрози національній безпеці України – явища, тенденції і чинники, що унеможливлюють чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України» (ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII, із змінами) [12; 13].

Головним пріоритетом і обов’язком для України та її громадян є захист незалежності, забезпечення суверенітету, територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів 1991 року, включно з українським Кримом та територіальним морем, а також захист інших національних інтересів України, прав, інтересів та безпека громадян України і людей, включаючи демократичні цінності, свободу та європейську безпеку, від загроз (реальних, потенційних), у поточних і прогнозованих умовах багатогранного, динамічного і складного безпекового (зовнішнього) середовища [12–18].

У таких умовах, зазначених вище, Україна активно розвиває міжнародне безпекове та оборонне, політичне й практичне співробітництво. Основною метою такої співпраці є зміцнення оперативних, бойових і спеціальних спроможностей (оборонних, безпекових) Сил безпеки і оборони України [12; 13], формування належних заходів (відповідних дій) підтримки та забезпечення реальної допомоги у воєнно-політичній, військовій, економічній, військово-технічній та інших сферах для ефективного реагування на актуальні загрози національній безпеці й обороні України, а також європейській безпеці, у воєнній та інформаційній сферах, у сфері здійснення державної

охорони тощо, з урахуванням досвіду й особливостей ведення російсько-української війни та протидії російському державному тероризму. Тут також важливу роль відіграють волонтерська та благодійна допомога Силам безпеки і оборони України, співраця з представниками засобів масової інформації (ЗМІ) тощо [19–23]. Таке міжнародне співробітництво орієнтоване на підтримку державної (зовнішньої) політики України на шляху до європейської та євроатлантичної інтеграції, формування європейської безпекової та оборонної політики.

Виходячи з результатів попередніх досліджень [24–29], важливим завданням у цьому напрямі є вдосконалення сфери здійснення державної охорони в Україні [30; 31] у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики, для забезпечення безпеки та стабільності. У межах професійної дискусії, це твердження підтримали (разом із відповідним обґрунтуванням) співробітники Служби безпеки України (Р. Козяр, В. Гудима), військовослужбовці Збройних Сил України, Управління державної охорони України (далі – УДО України), Національної гвардії України (О. Боднарчук, С. Петков, О. Коропецький, М. Микитюк, О. Корецький та інші).

Аналіз останніх досліджень і публікацій (стан опрацювання проблематики). Основу дослідження складають погляди, підходи Президента України В. Зеленського, позиція начальника УДО України О. Морозова, а також праці військовослужбовців, учасників бойових дій та вчених-юристів, що безпосередньо та опосередковано стосуються цієї проблематики. Вагомий внесок у дослідження і розвиток цієї теми зробили: О. Боднарчук, О. Бусол, В. Гвоздь, В. Горбулін, С. Гордієнко, О. Горова, С. Єсімов, Т. Захаріна, М. Ковалів, І. Коропатнік, В. Кучер, Т. Макарова, М. Микитюк, О. Павлюк, С. Петков, О. Ткаченко, Б. Шамрай, А. Шевченко, А. Юрков та інші.

За результатами дослідження теорії та практики встановлено, що

питання національної безпеки, які стосуються УДО України в контексті формування європейської безпекової та оборонної політики, потребують подальшого вивчення й дослідження. Таке дослідження сприятиме вдосконаленню стратегії інтеграції України в європейські безпекові структури, з метою зміцнення національної безпеки у різних умовах, як у мирний, так і в воєнний час.

Мета статті. Метою статті є удосконалення УДО України у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так, з метою належного реагування на нові виклики, актуальні загрози (реальні, потенційні) військового (воєнного) та терористичного характеру, у поточних і прогнозованих умовах безпекового середовища в Україні, у зв'язку з обставинами, що склалися, і особливостями ведення злочинної російсько-української війни, відбувається розширення переліку посадових осіб держави, представників іноземних держав та міжнародних організацій (загальнополітичних, безпекових, правоохоронних організацій, фінансово-економічних та промислових організацій, гуманітарних, екологічних, метеорологічних організацій, організацій транспорту і зв'язку, інших міжнародних організацій, учасником яких є Україна або які співпрацюють з нею [32]), щодо яких здійснюється державна охорона. Це стосується і представників волонтерських та благодійних організацій, громадських, релігійних діячів, діячів галузі фізичної культури і спорту та інших поважних осіб, які прибувають в Україну чи перебувають на її території, а також адміністративних будівель та об'єктів, що мають стратегічне або важливе значення для держави, щодо яких здійснюється державна охорона [19; 24; 25; 29; 30; 33]. Такі міжнародні контакти (зустрічі, як офіційні, так і неофіційні, в Україні або за її межами), співпраця, спільні проєкти та ініціативи сприяють посиленню потенціалу, безпеки і оборони України, процесу військового будівництва й укріпленню її поточних та стратегічних

позицій на міжнародній арені [25]. Все це має велике, особливе значення не лише для України в умовах злочинної російсько-української війни, для розвитку сфери безпеки і оборони, державної охорони, військового будівництва чи подальшої, післявоєнної відбудови України, але й для всього демократичного світу, його стабільності і розвитку в контексті формування європейської безпекової та оборонної політики, для забезпечення та підтримки миру й безпеки у сучасному світі [25].

З урахуванням цього варто зазначити, що 21 червня 2024 року Президент України В. Зеленський, під час представлення співробітникам УДО України нового начальника відомства – полковника О. Морозова [34; 35], заявив: «... Управління потребує модернізації структури та роботи, щоби відповідати вимогам воєнного часу. ... Потрібні нові підходи до роботи з особовим складом ... Управління має бути очищене від усіх, хто обирає для себе не Україну або дискредитує Управління державної охорони. Ваше завдання —це безпека ключових інституцій нашої держави» [34]. Також Президент України В. Зеленський наголосив на необхідності підвищення рівня і належного підтримання постійної спеціальної, бойової та мобілізаційної готовності особового складу (кадрів) УДО України, для виконання спеціальних завдань (операцій, заходів і дій) за призначенням; на важливості оновлення і вдосконалення матеріально-технічного забезпечення та навчальної бази (тренувального центру) УДО України, зокрема через створення власного (сучасного) навчального полігону, спеціалізованого Центру підготовки фахівців з безпеки тощо [34].

Водночас існує багато інших питань, пов'язаних із діяльністю УДО України під час війни, на які хочеться отримати відповіді. Однак частина цих питань містить відомості/дані, що становлять службову інформацію [36] або державну таємницю [37], тому не підлягають розголошенню чи обговоренню з очевидних причин, і це зрозуміло, особливо в умовах

злочинної російсько-української війни та російського державного тероризму.

У контексті цього заслуговує на увагу перше відкрите інтерв'ю начальника УДО України О. Морозова для ЗМІ (за результатами піврічного перебування на військовій службі), опублікованого на вебсайті Укрінформу 15 січня 2025 року [38], у якому він розповів про головні виклики, що стоять перед УДО України під час війни. Начальник УДО України О. Морозов зазначає, що «... з'являються певні нюанси. Якщо ми кажемо навіть про Київ, то раніше не було необхідності шукати бомбосховище і думати, яким чином ми будемо діяти щодо особи, яка охороняється, в разі оголошення повітряної тривоги, загрози ракетного обстрілу. Зараз цей елемент присутній завжди, тобто при плануванні заходів, під час інструктажів на це звертається увага – як діяти в разі оголошення повітряної тривоги. Стосовно роботи в місцях, наближених до лінії фронту, мова йде про маскування, зміну транспортних засобів. Там красиві та комфортні авто, які їздять по Києву, не застосовуються. Треба віддати належне Президентові — він не боїться їздити в такі місця. До речі, багато військовослужбовців УДО мають бойовий досвід. На початку повномасштабного вторгнення певні наші підрозділи брали участь у боях за Київ. Центр безпеки повітряного простору працював дронами, вів розвідку; Управлінням було вжито заходів для посилення заходів безпеки в урядовому кварталі. Ці заходи діють донині. ... Звісно, чим вищі ризики, тим складніше нам працювати, тут без питань. ... УДО з початку війни подбало про безпеку понад 600 іноземних делегацій різного рівня. ... Тут ще хочу підкреслити, що раніше задача із забезпечення транспортом осіб, що охороняються нами, була не на Управлінні. З квітня 2022 року її поклали на нас – було внесено відповідні зміни до законодавства. І тепер УДО відповідає за забезпечення транспортом осіб, що охороняються. ... ми плідно співпрацюємо зі Службою безпеки України, з Національною

поліцією, з Міністерством внутрішніх справ. У нас відбувається активний обмін інформацією. Допомагають і іноземні партнери. Якщо в них є інформація про потенційні загрози для наших осіб, вони, звісно, нас інформують. ... А загалом, хоч викликів і багато, але ми серйозно налаштовані їх долати, якими б складними не були зовнішні обставини» (п-к О. Морозов, 15.01.2025 р.) [38]. Тут важливо також зазначити, що забезпечення безпеки вищих посадових осіб держави [24; 25; 30; 31] вимагає всебічного, комплексного, безперервного та інноваційного підходу, включаючи креативне мислення, у межах якого залучення жінок-бодігардів до особового складу УДО України слід розглядати не лише як вагому перевагу, а й як об'єктивну професійну необхідність [39]. Співробітниці УДО України, що перебувають у підрозділах особистої охорони, впевнено демонструють високий рівень професійної підготовки, зокрема уважність до деталей, здатність до оперативного аналізу ситуацій, розвинену інтуїцію та належну фізичну підготовку, що забезпечує їх ефективність, надійність і робить незамінними у виконанні спеціальних (службових) завдань (за призначенням) у складних та специфічних умовах, під час війни [39–41].

Для довідки: 14 квітня 2022 року, в умовах війни, був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» (№ 2199-IX) [42], який доповнює статтю 13 цього Закону (від 04.03.1998 р. № 160/98-ВР) [30] новим завданням (за призначенням), обов'язком для УДО України щодо організації, здійснення транспортного обслуговування осіб, що охороняються, а також забезпечення безпеки експлуатації відповідних транспортних засобів. Це підкреслює необхідність наявності достатньої кількості та якісних броньованих автомобілів для виконання службових завдань з іноземними делегаціями. Крім того, з огляду на досвід, здобутого під час російсько-української війни, відомство потребує [38]: посилення

аналітичної роботи та покращення системи інформаційного забезпечення; удосконалення контррозвідувальної складової, включаючи психофізіологічні обов'язкові дослідження із застосуванням поліграфа стосовно особового складу (військовослужбовців) УДО України; сучасних систем протидії БПЛА, радарів для їх виявлення, а також засоби радіоелектронної боротьби (РЕБ), що вимагають постійної модернізації, обслуговування та оновлення, і додаткових ресурсів, особливо фінансових [38; 43; 44]. Ці питання (проблемні аспекти) та підходи до їх вирішення є службовою, а можливо, й державною таємницею [36; 37], оскільки розкриття відомостей про організацію та здійснення державної охорони, а також розголошення інформації про експлуатацію транспортних засобів, призначених для вищих посадових осіб держави, і про використання спеціальних та технічних засобів протидії загрозам безпеки можуть поставити під загрозу не лише безпеку вищих посадових осіб, а й національну безпеку держави.

Нагадаємо, що у травні 2024 року Служба безпеки України (далі – СБУ) викрила агентурну мережу федеральної служби безпеки російської федерації, причетну до підготовки замаху на Президента України В. Зеленського та інших високопосадовців. У межах цієї спецоперації, контррозвідка і слідчі СБУ за сприяння керівництва УДО України, затримали двох полковників УДО, які були завербовані та діяли під контролем російських спецслужб із території москви. Вони (ці завербовані військовослужбовці УДО) передавали представникам ФСБ рф інформацію (відомості та дані) з обмеженим доступом, що становила службову й державну таємницю. Очевидно, що така ситуація не повинна була виникнути в принципі і за жодних обставин [38; 45].

У цьому контексті, виходячи з зазначеного вище, важливим є застосування досвіду Секретної служби США (англ. United States Secret Service), де спеціальні агенти фокусуються на забезпеченні безпеки вищих

посадових осіб США та інших країн (Президента США, Віце-президента США, їх найближчих родичів, колишніх президентів, їхніх дружин та неповнолітніх дітей віком до 16 років, глав іноземних держав та їхніх дружин, які відвідують США, кандидатів в президенти та віце-президенти та їхні подружжя), на розслідуванні фінансових злочинів, а також на охоронних заходах подій, які визначені Міністром внутрішньої безпеки США як заходи з національної безпеки. Наприклад, для запобігання перевербуванню або витоку інформації спеціальні агенти Секретної служби США проходять ретельну перевірку, яка включає медичне обстеження, консультації з психологом і психотерапевтом, а також тести, спеціалізовані тренінги, які включають теоретичні і практичні аспекти, та перевірку за допомогою поліграфа [46–48].

З огляду на це, в УДО України важливо посилити заходи безпеки та контролю, а також розробити відповідні організаційно-правові та практичні, дієві механізми, що унеможливлять проникнення зовнішніх агентів до їх підрозділів. Водночас необхідно здійснити відповідні заходи щодо посилення постів охорони на вже існуючих об’єктах, що мають стратегічне або важливе значення для держави, щодо яких здійснюється державна охорона, а також суттєво удосконалити оперативний супровід заходів державної охорони. Також потрібно залучити додаткові фінансові ресурси для ефективної міжвідомчої координації (узгодження) дій і взаємодії (обміну інформацією та співпраці) у секторі безпеки і оборони для покращення сфери здійснення державної охорони [24; 25; 29; 33; 38]. Державна охорона в Україні є комплексною багаторівневою системою охоронних заходів, яка охоплює етапи від збору інформації до здійснення фізичної (особистої) охорони [38]. Поряд з тим, особливу увагу слід приділити запобігання можливим загрозам безпеки на ранніх етапах (стосується ракетних загроз). Наприклад, удосконалити систему раннього попередження про ракетні загрози, що дозволяє оперативно реагувати на

можливі російські терористичні атаки. Важливе значення мають додаткові системи протиповітряної оборони (ППО) [38; 49]. Усі ці заходи (особистої охорони, охорони об'єктів та інші) сприяють зміцненню національної безпеки України та стабільності.

Процес реформування та розвитку сектору безпеки і оборони України, відповідно до стандартів НАТО, з урахуванням стандартів у сфері оборони держав-членів НАТО та військових (воєнних) стандартів держав-партнерів, триває. Це вимагає забезпечення подальшого розвитку системи індивідуальної та колективної підготовки військовослужбовців, покращення застосування і посилення всебічної, системної взаємодії складових сектору безпеки і оборони, а також комплексного переозброєння та модернізації військ (сил), у т.ч. УДО України [29; 38; 50; 51], яка є частиною (складовою) цього сектору згідно з ч. 2 ст. 12 «Склад сектору безпеки і оборони» Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами) [12]. Реформа та розвиток сектору безпеки і оборони відповідно до принципів і стандартів НАТО, які є незворотними, є основним пріоритетом України, спрямованим на посилення національної безпеки і обороноздатності держави, захист громадян та виконання критеріїв для здобуття членства в Альянсі (НАТО), на шляху до європейського та євроатлантичного курсу незалежної України [29]. Вступ до Європейського Союзу і НАТО, станом на 13.11.2024 р., при належній європейській безпековій та оборонній політиці підтримують 75 % громадян України [52].

Удосконалення діяльності УДО України, з урахуванням інформації [24–29; 31; 38; 39], у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики, має здійснюватися всебічно та системно — на основі державних програм і концептуальних документів, відповідно до стандартів НАТО, з урахуванням досвіду, набутого під час злочинної російсько-української війни, а також інноваційних підходів, рішень і сучасних

систем, технологій у сфері здійснення державної охорони. Тут важливим також, як зазначалося вище, є врахування практичного досвіду Секретної служби США [48] з питань безпеки, а також Служби зовнішньої розвідки Ізраїлю «Mossad» («Відомство розвідки і спеціальних завдань» [53; 54]), Централізованого спеціального підрозділу Ізраїлю «YAMAM» (укр. «ЯМAM»), що спеціалізується виключно на боротьбі з тероризмом [55], та Полку спеціальної розвідки Великої Британії SRR (англ. Special Reconnaissance Regiment) [56], основним призначенням якого є збір розвідувальної інформації (за призначенням; за завданнями, силами і способами; за територіальним принципом [57–62]) та проведення спеціальних (службових) операцій (заходів, завдань) в антитерористичній війні — для підвищення ефективності діяльності УДО України (за призначенням) у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики. Водночас законодавчі аспекти (комплекс заходів) реформи повинні передбачати зміни не лише до основного закону, що регламентує діяльність УДО України (Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 04.03.1998 р. № 160/98-ВР, із змінами [30]), а й до низки інших нормативно-правових актів у сфері національної безпеки й оборони України. Орган управління (УДО України) має функціонувати на основі нормативно-правової бази, що відповідає сучасним вимогам, актуальним викликам і стандартам безпеки, прийнятим у розвинених державах, здатних ефективно гарантувати та забезпечувати охорону (безпеку) посадових осіб, інших осіб і об'єктів, які перебувають під державною охороною.

Подальше реформування, удосконалення діяльності УДО України, у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики, повинно здійснюватися в межах трансформації інших складових (частин) сектору безпеки і оборони України, з метою створення ефективної

системи, механізму нейтралізації загроз національній та воєнній безпеці. Головною метою є забезпечення високої ефективності діяльності УДО України, укомплектування його висококваліфікованими кадрами (військовослужбовцями, фахівцями з безпеки), оснащення сучасними матеріально-технічними засобами, відповідним озброєнням, військовою та спеціальною технікою, транспортними засобами тощо, а також приведення завдань, функцій і напрямів діяльності УДО України у відповідність до актуальних потреб захисту прав і свобод людини, громадянина, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, з урахуванням нових викликів, складності, багатогранності, динамічності та взаємозалежності факторів безпекового середовища. Важливою складовою цього процесу є постійне підтримання готовності (спеціальної, бойової та мобілізаційної [63–67]) співробітників (військовослужбовців) УДО України до виконання поставлених завдань (спеціальних операцій, заходів) з метою забезпечення (зміцнення) національної безпеки у різних умовах, як у мирний, так і в воєнний час. Необхідно також удосконалити існуючий організаційно-правовий механізм державного захисту кадрів (військовослужбовців) УДО України [68–74], систему та правове регулювання у сфері забезпечення інформаційної безпеки [75–86], а також посилити заходи з протидії корупції як один із ключових напрямів реформування УДО України.

Висновки. Подальший прогрес у розвитку співпраці (міжнародного співробітництва) між Україною та Європейським Союзом у сфері спільної європейської безпекової та оборонної політики є ключовим пріоритетом для України, зважаючи на нові виклики та актуальні загрози національній безпеці, зокрема в контексті злочинної російсько-української війни та російського державного тероризму. Враховуючи виважену, прагматичну, раціональну і стратегічну орієнтацію зовнішньої (державної) політики України на Європу, важливо зосередитися на розробці окремих

документів, які належним чином регулюватимуть і суттєво зміцнюватимуть співпрацю у військовій (воєнній) та правоохоронній сферах. Особливу увагу необхідно приділити удосконаленню законодавства у сфері здійснення державної охорони, яке має враховувати досвід, здобутого під час російсько-української війни, стандарти НАТО, а також досвід роботи іноземних спецслужб, зокрема США, Ізраїлю та Великої Британії, з урахуванням актуальних викликів і загроз невоєнного та воєнного характеру для охорони органів державної влади України, особистої державної охорони посадових осіб, охорони об'єктів, щодо яких здійснюється державна охорона. У цьому контексті реформування та розвиток сектору безпеки й оборони, зокрема УДО України, повинні бути спрямовані на розвиток потенціалу (спроможностей) сил безпеки й оборони України, формування та підтримку спеціальної, бойової та мобілізаційної готовності співробітників (військовослужбовців, фахівців з безпеки) УДО України до виконання поставлених (службових) завдань (спеціальних операцій, заходів) у контексті формування європейської безпекової та оборонної політики. Це забезпечить належне, ефективне та гнучке реагування на всі загрози національній безпеці України.

У перспективі доцільно дослідити систему заходів з протидії корупції як один із ключових напрямів реформування УДО України.

Література

1. *Війна Росії проти України (лютий 2014 – лютий 2024 рр.). Стратегії репрезентації: монографія* / Заг. ред. д. і. н., проф. А. Киридон. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2024. 276 с.
2. *Україна під час російсько-української війни 2014–2023 рр.: тенеза національної стійкості крізь призму наукових досліджень: монографія* / Вановська І. М., Джус О. А., Іляшко О. О., Копотун І. М., Коропатнік І. М.,

Первак І. О., Петков С. В., Попков Б. О., Скрыбін О. Л., Стецюк С. П., Скриньковський Р. М., Сопільник Л. І., Трубчанінов М. А., Хан Є. В., Шемчук В. В.; За заг. ред. Б. Попкова, С. Петкова. Київ: Видавництво Ліра-К. 2023. 272 с.

3. Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. *Війна Росії проти України та міжнародне співтовариство*. Київ: Парлам. вид-во, 2023. 336 с.

4. Віднянський С., Мартинов А. *Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство* / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 264 с. doi: <https://doi.org/10.15407/book2-0017516Ukrainian>.

5. Богатирьов І. Г. *Російсько-українська війна: погляд кримінолога: монографія*. Київ: АДЕФ-Україна, 2023. 242 с.

6. *Воєнні аспекти протидії «гібридній» агресії: досвід України: монографія* / за заг. ред. А. М. Сиротенка. Київ: Національний університет оборони України, 2020. 176 с.

7. Горбулін В. *Як нам перемогти Росію у війні майбутнього*. Київ: Брайт-Букс, 2021. 248 с.

8. Офіцинський Ю. *Сучасна російсько-українська війна (за матеріалами газети «The New York Times» 2013 – 2017 років): монографія*. Ужгород: РІК-У, 2018. 312 с.

9. *Світова гібридна війна: український фронт: монографія* / за заг. ред. В. П. Горбуліна. Київ: НІСД, 2017. 496 с.

10. Власюк О. С., Кононенко С. В. *Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни: монографія*. Київ: НІСД, 2017. 304 с.

11. Марусяк О. В. *Анексія Криму Російською Федерацією як злочин агресії проти України: міжнародно-правові аспекти: монографія*. Чернівці: «Місто», 2016. 220 с.

12. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469->

19#Text (дата звернення: 02.04.2025).

13. *Національна безпека України в умовах воєнного стану: загальна характеристика концепції; міжнародний аспект; нормативне регулювання; судова практика* / Укл.: Алієв Р. В., Джус О. А., Копотун І. М., Коропатнік І. М., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Петков В. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Шамрай Б. М., Юрков А. В. Київ: ВД «Професіонал», 2024. 480 с.

14. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

15. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України»: Указ Президента України від 25.03.2021 р. № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

16. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки»: Указ Президента України від 28.12.2021 р. № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

17. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року «Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України»: Указ Президента України від 20.08.2021 р. № 372/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372/2021#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

18. Гвоздь В. І. *Воєнна розвідка України на зламі другого тисячоліття*. Київ: Борисфен Інтел, 2017. 320 с.

19. *Волонтерська та благодійна допомога Збройним Силам України, іншим військовим формуванням. Законодавство, роз'яснення, зразки документів* / за ред. В. В. Кочина. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 300 с.

20. Горінов П., Драпушко Р. *Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження*: монографія. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.

21. Скриньковський Р. М., Петков С. В., Корецький О. П., Гудима В. В., Козяр Р. Я., Чорній Б. І., Корецька В. В., Чубенко А. Г. Взаємодія між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації в умовах воєнного стану. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 3(73). С. 129–143. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-3-9682>.

22. Микитюк М. А., Скриньковський Р. М. Щодо взаємодії Управління державної охорони України з представниками засобів масової інформації. *Реформування національної безпеки: історія, сучасність, перспективи*: Матеріали III підсумкової науково-практичної конференції (16 травня 2019 року). Київ: Інститут УДО КНУ імені Тараса Шевченка, 2019. С. 133–135.

23. *Правові засади взаємодії військовослужбовців Управління державної охорони України з представниками засобів масової інформації* / Авт.: Горова О. Б., Кузнецов В. В., Хойнацька Л. М. та ін. Управління державної охорони України, Інститут Управління державної охорони України Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2021. 224 с. (До 30-річчя Управління державної охорони України).

24. Скриньковський Р. М., Козяр Р. Я., Петков С. В., Хитра О. Л., Комісаров О. Г. Державна охорона посадових осіб в Україні в умовах воєнного стану. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія:*

«Юридичні науки». 2023. № 5(63). С. 109–119. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-5-8867>.

25. Скриньковський Р. М., Козяр Р. Я., Петков С. В., Хмиз М. В., Чистоклетов Л. Г. Державна охорона в Україні щодо глав іноземних держав та посадових осіб міжнародних організацій в умовах воєнного стану. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2023. № 6(64). С. 114–128. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-6-8998>.

26. Ковалів М. В., Скриньковський Р. М., Микитюк М. А., Хмиз М. В., Коропатнік І. М. Правове регулювання державної охорони у контексті державної безпеки України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2023. № 7(65). С. 50–57. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-7-9006>.

27. Скриньковський Р. М. Воєнна безпека держави як складова національної безпеки. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2025. № 1(83). С. 43–54. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-1-10633>.

28. Скриньковський Р. М. Управління державної охорони України як суб'єкт боротьби з тероризмом. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2025. № 3. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-3-10845>.

29. Ткаченко О. В. Удосконалення Управління державної охорони України у контексті формування європейської оборонної та безпекової політики. *Сучасні проблеми забезпечення національної безпеки держави: Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (26 листопада 2020 року)*. Київ: Інститут УДО України КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. С. 373–374.

30. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 04.03.1998 р. № 160/98-ВР (із змінами).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

31. Микитюк М. А. *Державна охорона в Україні: адміністративно-правове регулювання*: монографія. Львів. Видавництво Львівської політехніки. 2018. 472 с.

32. Бойко О. Д. Україна у міжнародних організаціях. *Велика українська енциклопедія*. URL: https://vue.gov.ua/Україна_у_міжнародних_організаціях (дата звернення: 02.04.2025).

33. Скриньковський Р. М. Управління державної охорони України як суб'єкт національної системи захисту критичної інфраструктури України. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. № 10(38). С. 307–316. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10\(38\)-307-316](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38)-307-316).

34. Президент представив колективу Управління державної охорони нового очільника. *Матеріали офіційного веб-сайту Офісу Президента України*. 24.06.2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-predstaviv-kolektiv-u-upravlinnya-derzhavnoyi-ohoro-91717> (дата звернення: 02.04.2025).

35. Про призначення О. Морозова начальником Управління державної охорони України: Указ Президента України від 21.06.2024 р. № 361/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2024#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

36. Прелік відомостей, що становлять службову інформацію в УДО України: Затверджено Наказом Управління державної охорони України від 28.09.2021 р. № 769. URL: <https://do.gov.ua/perelik-vidomostej-shcho-standovliat-sluzhbovu-informatsiiu/> (дата звернення: 02.04.2025).

37. *Державна таємниця як складова національної безпеки України: охорона та доступ до державної таємниці; законодавче забезпечення державної таємниці; відповідальність за розголошення державної*

таємниці; особливості дотримання державної таємниці під час відправлення правосуддя; особливості регулювання в особливий період та під час воєнного стану / Укл.: Джус О. А., Золотарьова М. К., Копотун І. М., Макарова Т. П., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Пасіка С. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Сопільник Л. І., Чубенко А. Г., Шевченко А. М. Київ: ВД «Професіонал», 2023. 438 с.

38. Череватий С., Пасова Т. Олексій Морозов, начальник Управління Державної охорони України. Робота УДО під час війни має свої нюанси. *Матеріали Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ»*. 15.01.2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3947979-oleksij-morozov-nacalnik-upravlina-derzavnoi-ohoroni-ukraini.html> (дата звернення: 02.04.2025).

39. Мазур Є. Як охороняють світових політиків в Україні – ексклюзивна розповідь офіцерки УДО. *Матеріали Інформаційної агенції «ЛІГАБізнесІнформ»*. 03.01.2025. URL: <https://www.liga.net/ua/politics/interview/yak-okhoroniaiut-svitovykh-politykiv-v-ukraini-ekskliuzyvna-rozpovid-ofitserky-udo> (дата звернення: 02.04.2025).

40. *Жінки і військова служба в Україні: історія жіноцтва у війську, нормативно-правове забезпечення, формування гендерної компетенції в ЗСУ, стандарти НАТО та інший закордонний досвід, жінки в українському війську під час війни* / Укл.: Коропатнік І. М., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Петков С. В. Київ: ВД «Професіонал», 2023. 508 с.

41. Професіоналізм не має статі. *Матеріали офіційного вебсайту Управління державної охорони України*. URL: <https://do.gov.ua/profesionalizm-ne-maie-stati/> (дата звернення: 02.04.2025).

42. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 14.04.2022 р. № 2199-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2199-20#Text> (дата звернення: 02.04.2025).

43. Кухарик Н. Нема на чому зустрічати іноземних гостей. З якими проблемами зіткнулася охорона Зеленського. *Матеріали, розміщені на сайті «Телеграф»*. 15.01.2025. URL: <https://news.telegraf.com.ua/ukr/ukraine/2025-01-15/5894266-nema-na-chomu-zustrichati-inozemnikh-gostey-z-yakimi-problemami-zitknulasya-okhorona-zelenskogo> (дата звернення: 02.04.2025).

44. *Проведення психофізіологічного дослідження з використанням поліграфу: нормативно-правове забезпечення застосування поліграфа та психофізіологічних досліджень; організація та проведення психофізіологічного дослідження персоналу МОУ та ЗСУ; психофізіологічні дослідження із застосуванням поліграфа при здійсненні службових розслідувань стосовно військовослужбовців* / Укл: Ануфрієв М. І., Боднарчук О. Г., Джус О. А., Дрозд О. Ю., Дубенко О. І., Журавльов Д. В., Золотарьова М. К., Клименко М. М., Копотун І. М., Коропатнік І. М., Курилюк Ю. Б., Макарова Т. П., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Пасіка С. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Сопільник Л. І., Чубенко А. Г.; Під заг. ред. М. М. Клименко. Київ: ВД «Професіонал», 2023. 476 с.

45. Романенко В. СБУ заявляє про спробу замаху на Зеленського: затримали двох полковників УДО. *Матеріали Інтернет-видання «Українська правда»*. 07.05.2024. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2024/05/7/7454615/> (дата звернення: 02.04.2025).

46. Шарафмал Ф. Потужна історія Секретної служби США: шлях від розслідувачів до охорони президента. *Матеріали сайту «24 Канал»*. 09.12.2020. URL: https://24tv.ua/vid-rozsliduvachiv-do-ohoroni-prezidenta-istoriya-novini-svitu_n1481505 (дата звернення: 02.04.2025).

47. Військовослужбовці УДО України відвідали Тренувальний Центр Секретної Служби США. *Матеріали офіційного вебсайту Управління державної охорони України*. URL: <https://do.gov.ua/vijskovosluzhbovtsi-udo->

ukrainy-vidvidaly-trenuvalnyj-tsentr-sekretnoi-sluzhby-ssha/ (дата звернення: 02.04.2025).

48. Protection. *United States Secret Service*. URL: <https://www.secretservice.gov/protection> (дата звернення: 02.04.2025).

49. ППО й достатня кількість протиракет – це обов’язкова умова наближення миру – звернення Президента. *Матеріали офіційного веб-сайту Офісу Президента України*. 02.02.2025. URL: <https://www.president.gov.ua/videos/ppo-j-dostatnya-kilkist-protiraket-ce-obovyazkova-umova-nabl-7381> (дата звернення: 02.04.2025).

50. *Індивідуальна фізична підготовка військовослужбовців за стандартами НАТО*. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 94 с.

51. *Підготовка та застосовування військ (сил). Базові терміни та визначення, які використовуються в НАТО*. Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 134 с.

52. Вступ до ЄС і НАТО підтримують 75% українців. *Матеріали Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ»*. 13.11.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3926827-vstup-do-es-i-nato-pidtrimuut-75-ukrainciv.html> (дата звернення: 02.04.2025).

53. Моссад – зовнішня розвідка Ізраїлю. *Матеріали сайту «PSDinfo»*. 23.03.2023. URL: <https://www.psdinfo.pro/post/моссад-зовнішня-розвідка-ізраїлю> (дата звернення: 02.04.2025).

54. Бар-Зохар М., Мішаль Н. *Моссад. Найвидатніші операції ізраїльської розвідки* / пер. з англ. О. Михельсон. Київ: Наш Формат, 2023. 384 с.

55. ЯМAM – централізований спеціальний підрозділ Ізраїлю який спеціалізується виключно на боротьбі із тероризмом. *Матеріали сайту «PSDinfo»*. 02.09.2023. URL: https://www.psdinfo.pro/post/_ямам (дата звернення: 02.04.2025).

56. Полк спеціальної розвідки Великої Британії SRR (Special

Reconnaissance Regiment). Матеріали сайту «PSDinfo». 11.02.2023. URL: <https://www.psdinfo.pro/post/полк-спеціальної-розвідки-великої-британії-srr-special-reconnaissance-regiment> (дата звернення: 02.04.2025).

57. Гвоздь В. І. *Історичні, правові і політичні аспекти розвідувальної діяльності держави*: монографія. Київ: Борисфен Інтел, 2018. 576 с.

58. Shulsky A. N., Schmitt G. J. *Silent Warfare: Understanding the World of Intelligence*. 3rd edition. Washington, D.C.: Brassey's, Inc. 2002. 262 p.

59. Пилипчук В. Г., Будаков М. О., Гірич В. М. *Система організації управління і правового забезпечення діяльності спецслужб (досвід країн Європейського Союзу та Північної Америки)*: аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2012. 56 с.

60. Гордієнко С. Г. *Основи агентурно-оперативної діяльності спецслужб України*. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 776 с.

61. *Правоохоронні та спеціалізовані інституції сектору безпеки і оборони України* / за заг. ред. О. Ю. Бусол. Київ: Юрінком Інтер, 2024. 492 с.

62. Корнієнко Д., Бизова А., Скриньковський Р. Досвід діяльності членів Міжнародної асоціації сил жандармерії та поліції в статусі військової установи (FIER) у виконанні функцій військової поліції. *Path of Science*. 2021. Vol. 7, No. 1. P. 4010–4016. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.66-6>.

63. Скриньковський Р. М. Основні засади підготовки кадрів Управління державної охорони України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2024. № 9(79). С. 28–36. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-9-10258>.

64. Скриньковський Р. М. Шляхи удосконалення організаційних засад підготовки особового складу у системі Управління державної охорони України. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 11(39). С. 153–167. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11\(39\)-153-167](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11(39)-153-167).

65. *Організація заходів з мобілізаційної підготовки та мобілізації за законодавством України* / Авт. колектив: Боднарчук О. Г., Гаврик Ю. Г., Джус О. А., Євтушенко А. П., Конанчук О. М., Лошицький М. В., Пасіка С. П., Петков С. В., Приходько О. В., Скриньковський Р. М., Чемерис С. В., Шамрай Б. М.; За заг. ред. О. Г. Боднарчука, Київ: Юрінком Інтер, 2025. 256 с.

66. *Мобілізація, військовий облік, призов: загальні питання; нормативно-правове регулювання; суб'єкти правозастосування; юридична відповідальність* / Укл.: Боднарчук О. Г., Гаврик Ю. Г., Джус О. А., Комісаров О. Г., Коропатнік І. М., Лошицький М. В., Микитюк М. А., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Шамрай Б. М.; За заг. ред. Шамрая Б. М. Київ: ВД «Професіонал», 2025. 554 с.

67. *Правовий режим воєнного стану в Україні: юридична суть правового режиму воєнного стану; обмеження основних прав і свобод людини під час дії воєнного стану; нормативна база та пов'язані нормативні акти; актуальна судова практика* / Укл.: Бесчастний В. М., Джус О. А., Комісаров О. Г., Коропатнік І. М., Лошицький М. В., Микитюк М. А., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Шамрай Б. М.; За заг. ред. Шамрая Б. М. Київ: ВД «Професіонал», 2025. 468 с.

68. Скриньковський Р. М. Державний захист військовослужбовців Управління державної охорони України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 11(81). С. 30–35. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-11-10324>.

69. *Захист прав військовослужбовців та членів їх сімей* / Авт. колектив: Беспалько А. О., Джус О. А., Ковальський В. С., Макарова Т. П., Пасіка С. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Шамрай Б. М., Юрков А. В.; За заг. ред. С. В. Петкова, Київ: Юрінком Інтер, 2024. 428 с.

70. *Державні гарантії захисту соціальних прав військовослужбовців і членів їх сімей: загальний соціальний захист військовослужбовців і членів*

їх сімей; соціальний захист військовослужбовців і членів їх сімей в особливий період (зокрема під час воєнного стану); міжнародний аспект соціального захисту військовослужбовців (стандарти НАТО) / Укл.: Джус О. А., Золотарьова М. К., Копотун І. М., Макарова Т. П., Микитюк М. А., Павлюк О. О., Пасіка С. П., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Сопільник Л. І., Чубенко А. Г., Шевченко А. М. Київ: ВД «Професіонал», 2023. 594 с.

71. Макарова Т. П. *Захист соціальних прав військовослужбовців та членів їх сімей в Україні*: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 300 с.

72. Кучер В. А. *Механізми соціального партнерства у сфері соціального захисту військовослужбовців Збройних Сил України*: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 196 с.

73. Захаріна Т. І. *Соціальна реінтеграція ветеранів російсько-української війни у закладах вищої освіти*: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 460 с.

74. Шамрай Б. М. *Конституційні гарантії прав та свобод військовослужбовців в Україні*: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 256 с.

75. Ковалів М. В., Скриньковський Р. М., Петков С. В., Корецький О. П., Чорній Б. І., Микитюк М. А., Гудима В. В. Система правового регулювання у сфері забезпечення інформаційної безпеки в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 2(72). С. 17–26. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-2-9657>.

76. Ковалів М. В., Петков С. В., Скриньковський Р. М., Хмиз М. В., Кокотайло Р. О., Лозинський Ю. Р., Сидор М. Я. Принципи правового забезпечення інформаційної безпеки. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2024. № 1(71). С. 36–46. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-1-9566>.

77. Сопільник Л. І., Скриньковський Р. М., Малашко О. Є.,

Сопільник Р. Л. Особливості забезпечення інформаційної безпеки: досвід окремих країн Східної Європи. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. № 12(92). С. 60–68. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2020-12-6226>.

78. Скриньковський Р. М., Малашко О. Є. Структурно-класифікаційна характеристика забезпечення інформаційної безпеки. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2020. № 7(29). С. 25–32. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2020-7-6200>.

79. Малашко О. Є., Скриньковський Р. М. Пріоритетні напрями удосконалення інформаційної безпеки України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2020. № 6(28). С. 13–19. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2020-6-6163>.

80. Сопільник Р. Л., Ковалів М. В., Єсімов С. С., Скриньковський Р. М. Юридична відповідальність у механізмі забезпечення режиму інформації з обмеженим доступом в Україні: адміністративно-правовий вимір. *Право.ua*. 2019. № 2. С. 19–26.

81. Yesimov S., Sopilnyk R., Kovaliv M., Skrynkovsky R. Human and Civil Rights Guarantees While Providing Information Security. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, No. 5. P. 1008–1016. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.34-6>.

82. Sopilnyk L., Skrynkovsky R., Vikonskyi V., Kovaliv M., Zayats R., Yesimov S., Malashko O. Features of Legal Support of Information Security in the Use of Cloud Technologies by Public Authorities. *Path of Science*. 2020. Vol. 6, No. 6. P. 5006–5013. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.59-6>.

83. Kovaliv M., Skrynkovsky R., Nazar Y., Yesimov S., Krasnytskyi I., Kaydrovych K., Kniaz S., Kemska Y. Legal Support of Cybersecurity of Critical Information Infrastructure of Ukraine. *Path of Science*. 2021. Vol. 7, No. 4. P. 2011–2018. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.69-12>.

84. Yesimov S., Kovaliv M., Skrynkovsky R. Legal Regimes of Official Information in Ukraine. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, No. 4. P. 7001–7012. doi:

<http://dx.doi.org/10.22178/pos.33-5>.

85. Yesimov S., Skrynkovskyy R., Kovaliv M., Kret I. Legal Aspects of Designing Security System for Critical Information Infrastructure in Ukraine. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, No. 7. P. 2001–2008. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.36-2>.

86. Chystokletov L., Khytra O., Ostapenko L., Skrynkovskyy R. Concepts, Features and Content of Legal Regimes Introduced During Crisis Situations. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, No. 3. P. 6001–6006. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.32-5>.

References

1. *Viina Rosii proty Ukrainy (liutyi 2014 – liutyi 2024 rr.). Stratehii reprezentatsii: monohrafiia* / Zah. red. d. i. n., prof. A. Kyrydon. Kyiv: Derzhavna naukova ustanova «Entsyklopedychne vydavnytstvo», 2024. 276 s.

2. *Ukraina pid chas rosiisko-ukrainskoi viiny 2014–2023 rr.: geneza natsionalnoi stiikosti kriz pryzmu naukovykh doslidzhen: monohrafiia* / Vanovska I. M., Dzhus O. A., Iliashko O. O., Kopotun I. M., Koropatnik I. M., Pervak I. O., Petkov S. V., Popkov B. O., Skriabin O. L., Stetsiuk S. P., Skrynkovskyy R. M., Sopilnyk L. I., Trubchaninov M. A., Khan Ye. V., Shemchuk V. V.; Za zah. red. B. Popkova, S. Pietkova. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. 2023. 272 s.

3. Vidnianskyi S. V., Martynov A. Yu. *Viina Rosii proty Ukrainy ta mizhnarodne spivtovarystvo*. Kyiv: Parlam. vyd-vo, 2023. 336 s.

4. Vidnianskyi S., Martynov A. *Rosiisko-ukrainska viina ta mizhnarodne spivtovarystvo* / Vidp. red. V. Smolii. NAN Ukrainy. Instytut istorii Ukrainy. Kyiv: Instytut istorii Ukrainy, 2023. 264 s. doi: <https://doi.org/10.15407/book2-0017516Ukrainian>.

5. Bohatyrov I. H. *Rosiisko-ukrainska viina: pohliad kryminoloha: monohrafiia*. Kyiv: ADEF-Ukraina, 2023. 242 s.

6. *Voienni aspekty protydii «hibrydnii» ahresii: dosvid Ukrainy: monohrafiia* / za zah. red. A. M. Syrotenka. Kyiv: Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy, 2020. 176 s.
7. Horbulin V. *Yak nam peremohty Rosiiu u viini maibutnoho*. Kyiv: Brait-Buks, 2021. 248 s.
8. Ofitsynskyi Yu. *Suchasna rosiisko-ukrainska viina (za materialamy hazety «The New York Times» 2013 – 2017 rokiv): monohrafiia*. Uzhhorod: RIK-U, 2018. 312 s.
9. *Svitova hibrydna viina: ukrainskyi front: monohrafiia* / za zah. red. V. P. Horbulina. Kyiv: NISD, 2017. 496 s.
10. Vlasiuk O. S., Kononenko S. V. *Kremlivska ahresiiia proty Ukrainy: rozdumy v konteksti viiny: monohrafiia*. Kyiv: NISD, 2017. 304 s.
11. Marusiak O. V. *Aneksiia Krymu Rosiiskoiu Federatsiieiu yak zlochyn ahresii proty Ukrainy: mizhnarodno-pravovi aspekty: monohrafiia*. Chernivtsi: «Misto», 2016. 220 s.
12. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469-VIII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (date of access: 02.04.2025).
13. *Natsionalna bezpeka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: zahalna kharakterystyka kontseptsii; mizhnarodnyi aspekt; normatyvne rehuliuвання; sudova praktyka* / Ukl.: Aliiev R. V., Dzhus O. A., Kopotun I. M., Koropatnik I. M., Mykytiuk M. A., Pavliuk O. O., Petkov V. P., Petkov S. V., Skrynkovskyy R. M., Shamrai B. M., Yurkov A. V. Kyiv: VD «Profesional», 2024. 480 s.
14. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14.09.2020 r. № 392/2020 (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (date of access: 02.04.2025).
15. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 25

bereznia 2021 roku «Pro Stratehiiu voiennoi bezpeky Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25.03.2021 r. № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (date of access: 02.04.2025).

16. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 15 zhovtnia 2021 roku «Pro Stratehiiu informatsiinoi bezpeky»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 28.12.2021 r. № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> (date of access: 02.04.2025).

17. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 18 chervnia 2021 roku «Pro Stratehiiu rozvytku oboronno-promyslovoho kompleksu Ukrainy»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 20.08.2021 r. № 372/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/372/2021#Text> (date of access: 02.04.2025).

18. Hvozd V. I. *Voienna rozvidka Ukrainy na zlami druhoho tysiacholittia*. Kyiv: Borysfen Intel, 2017. 320 s.

19. *Volonterska ta blahodiina dopomoha Zbroinym Sylam Ukrainy, inshym viiskovym formuvanniam. Zakonodavstvo, roziasnennia, zrazky dokumentiv* / za red. V. V. Kochyna. Kyiv: Yurinkom Inter, 2023. 300 s.

20. Horinov P., Drapushko R. *Volonterska diialnist v Ukraini: sotsialno-pravove doslidzhennia: monohrafiia*. Kyiv: Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky, 2022. 240 s.

21. Skrynkovskyy R. M., Petkov S. V., Koretskyi O. P., Hudyma V. V., Koziar R. Ya., Chorniy B. I., Koretska V. V., Chubenko A. H. Vzaiemodiia mizh Zbroinymy Sylamy Ukrainy, inshymy skladovymy syl oborony ta predstavnykamy zasobiv masovoi informatsii v umovakh voiennoho stanu. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2024. № 3(73). S. 129–143. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-3-9682>.

22. Mykytiuk M. A., Skrynkovskyi R. M. Shchodo vzaiemodii Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy z predstavnykamy zasobiv masovoi informatsii. *Reformuvannia natsionalnoi bezpeky: istoriia, suchasnist, perspektyvy*: Materialy III pidsumkovoï naukovo-praktychnoi konferentsii (16 travnia 2019 roku). Kyiv: Instytut UDO KNU imeni Tarasa Shevchenka, 2019. S. 133–135.

23. *Pravovi zasady vzaiemodii viiskovosluzhbovtsiv Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy z predstavnykamy zasobiv masovoi informatsii* / Avt.: Horova O. B., Kuznetsov V. V., Khoynatska L. M. ta in. Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy, Instytut Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Uzhhorod: TOV «RIK-U», 2021. 224 s. (Do 30-richchia Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy).

24. Skrynkovskyi R. M., Koziar R. Ya., Petkov S. V., Khytra O. L., Komisarov O. H. Derzhavna okhorona posadovykh osib v Ukraini v umovakh voiennoho stanu. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2023. № 5(63). S. 109–119. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-5-8867>.

25. Skrynkovskyi R. M., Koziar R. Ya., Petkov S. V., Khmyz M. V., Chystokletov L. H. Derzhavna okhorona v Ukraini shchodo hlav inozemnykh derzhav ta posadovykh osib mizhnarodnykh orhanizatsii v umovakh voiennoho stanu. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2023. № 6(64). S. 114–128. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-6-8998>.

26. Kovaliv M. V., Skrynkovskyi R. M., Mykytiuk M. A., Khmyz M. V., Koropatnik I. M. Pravove rehuliuвання derzhavnoi okhorony u konteksti derzhavnoi bezpeky Ukrainy. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2023. № 7(65). S. 50–57. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-7-9006>.

27. Skrynkovskyy R. M. Voienna bezpeka derzhavy yak skladova natsionalnoi bezpeky. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2025. № 1(83). S. 43–54. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-1-10633>.

28. Skrynkovskyy R. M. Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy yak subiekt borotby z teroryzmom. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2025. № 3. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-3-10845>.

29. Tkachenko O. V. Udoskonalennia Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy u konteksti formuvannia yevropeiskoi oboronnoi ta bezpekovoï polityky. *Suchasni problemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky derzhavy: Materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (26 lystopada 2020 roku)*. Kyiv: Instytut UDO Ukrainy KNU imeni Tarasa Shevchenka, 2020. S. 373–374.

30. Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib: Zakon Ukrainy vid 04.03.1998 r. № 160/98-BP (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-bp#Text> (date of access: 02.04.2025).

31. Mykytiuk M. A. *Derzhavna okhorona v Ukraini: administratyvno-pravove rehuliuвання: monohrafiia*. Lviv. Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. 2018. 472 s.

32. Boiko O. D. Ukraina u mizhnarodnykh orhanizatsiiakh. *Velyka ukrainska entsyklopediia*. URL: https://vue.gov.ua/Україна_у_міжнародних_організаціях (date of access: 02.04.2025).

33. Skrynkovskyy R. M. Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy yak subiekt natsionalnoi systemy zakhystu krytychnoi infrastruktury Ukrainy. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*. 2024. № 10(38). S. 307–316. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10\(38\)-307-316](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38)-307-316).

34. Prezydent predstaviv kolektyvu Upravlinnia derzhavnoi okhorony novoho ochilnyka. *Materialy ofitsiinoho veb-saitu Ofisu Prezidenta Ukrainy*. 24.06.2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-predstaviv-kolektivu-upravlinnya-derzhavnoyi-ohoro-91717> (date of access: 02.04.2025).

35. Pro pryznachennia O. Morozova nachalnykom Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 21.06.2024 r. № 361/2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361/2024#Text> (date of access: 02.04.2025).

36. Prelik vidomostei, shcho stanovliat sluzhbovu informatsiiu v UDO Ukrainy: Zatverdzheno Nakazom Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy vid 28.09.2021 r. № 769. URL: <https://do.gov.ua/perelik-vidomostej-shcho-stanovliat-sluzhbovu-informatsiiu/> (date of access: 02.04.2025).

37. *Derzhavna taiemnytsia yak skladova natsionalnoi bezpeky Ukrainy: okhrona ta dostup do derzhavnoi taiemnytsi; zakonodavche zabezpechennia derzhavnoi taiemnytsi; vidpovidalnist za rozgholoshennia derzhavnoi taiemnytsi; osoblyvosti dotrymannia derzhavnoi taiemnytsi pid chas vidpravlennia pravosuddia; osoblyvosti rehuliuвання v osoblyvyi period ta pid chas voiennoho stanu* / Ukl.: Dzhus O. A., Zolotarova M. K., Kopotun I. M., Makarova T. P., Mykytiuk M. A., Pavliuk O. O., Pasika S. P., Petkov S. V., Skrynkovskyy R. M., Sopilnyk L. I., Chubenko A. H., Shevchenko A. M. Kyiv: VD «Profesional», 2023. 438 s.

38. Cherevatyi S., Pasova T. Oleksii Morozov, nachalnyk Upravlinnia Derzhavnoi okhorony Ukrainy. Robota UDO pid chas viiny maie svoi niuansy. *Materialy Ukrainskoho natsionalnoho informatsiinoho ahentstva «Ukrinform»*. 15.01.2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3947979-oleksij-morozov-nacalnik-upravlinna-derzhavnoi-okhroni-ukraini.html> (date of access: 02.04.2025).

39. Mazur Ye. Yak okhroniaut svitovykh politykiv v Ukraini – eksklyuzivna rozpovid ofitserky UDO. *Materialy Informatsiinoi ahentsii*

«LIGABiznesInform».

03.01.2025.

URL:

<https://www.liga.net/ua/politics/interview/yak-okhoroniaiut-svitovykh-politykiv-v-ukraini-ekskluzyivna-rozpovid-ofitserky-udo> (date of access: 02.04.2025).

40. *Zhinky i viiskova sluzhba v Ukraini: istoriia zhinotstva u viisku, normatyvno-pravove zabezpechennia, formuvannia hendernoi kompetentsii v ZSU, standarty NATO ta inshyi zakordonnyi dosvid, zhinky v ukrainskomu viisku pid chas viiny* / Ukl.: Koropatnik I. M., Mykytiuk M. A., Pavliuk O. O., Petkov S. V. Kyiv: VD «Profesional», 2023. 508 s.

41. Profesionalizm ne maie stati. *Materialy ofitsiinoho vebсайtu Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy.* URL:

<https://do.gov.ua/profesionalizm-ne-maie-stati/> (date of access: 02.04.2025).

42. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib» vid 14.04.2022 r. № 2199-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2199-20#Text> (date of access: 02.04.2025).

43. Kukharyk N. Nema na chomu zustrichaty inozemnykh hostei. Z yakymy problemamy zitknulasia okhorona Zelenskoho. *Materialy, rozmishcheni na сайti «Telegraf».* 15.01.2025. URL:

<https://news.telegraf.com.ua/ukr/ukraina/2025-01-15/5894266-nema-na-chomu-zustrichati-inozemnykh-gostey-z-yakimi-problemami-zitknulasia-okhorona-zelenskogo> (date of access: 02.04.2025).

44. *Provedennia psykhofiziologichnoho doslidzhennia z vykorystanniam polihrafu: normatyvno-pravove zabezpechennia zastosuvannia polihrafa ta psykhofiziologichnykh doslidzhen; orhanizatsiia ta provedennia psykhofiziologichnoho doslidzhennia personalu MOU ta ZSU; psykhofiziologichni doslidzhennia iz zastosuvanniam polihrafa pry zdiisnenni sluzhbovykh rozsliduvan stosovno viiskovosluzhbovtsiv* / Ukl.: Anufriiev M. I., Bodnarchuk O. H., Dzhus O. A., Drozd O. Yu., Dubenko O. I., Zhuravlov D. V., Zolotarova M. K., Klymenko M. M., Kopotun I. M., Koropatnik I. M., Kuryliuk

Yu. B., Makarova T. P., Mykytiuk M. A., Pavliuk O. O., Pasika S. P., Petkov S. V., Skrynkovskyy R. M., Sopilnyk L. I., Chubenko A. H.; Pid zah. red. M. M. Klymenko. Kyiv: VD «Profesional», 2023. 476 s.

45. Romanenko V. SBU zaiavliaie pro sprobu zamakhu na Zelenskoho: zatrymaly dvokh polkovnykiv UDO. *Materialy Internet-vydannia «Ukrainska pravda»*. 07.05.2024. URL:

<https://www.pravda.com.ua/news/2024/05/7/7454615/> (date of access: 02.04.2025).

46. Sharafmal F. Potuzhna istoriia Sekretnoi sluzhby SShA: shliakh vid rozsliduvachiv do okhorony prezydenta. *Materialy sait «24 Kanal»*. 09.12.2020. URL: https://24tv.ua/vid-rozsliduvachiv-do-okhoroni-prezidenta-istoriya-novini-svitu_n1481505 (date of access: 02.04.2025).

47. Viiskovosluzhbovtsi UDO Ukrainy vidvidaly Trenualnyi Tsentr Sekretnoi Sluzhby SShA. *Materialy ofitsiinoho veb-saitu Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy*. URL: <https://do.gov.ua/viiskovosluzhbovtsi-udo-ukrainy-vidvidaly-trenualnyj-tsentr-sekretnei-sluzhby-ssha/> (date of access: 02.04.2025).

48. Protection. *United States Secret Service*. URL: <https://www.secretservice.gov/protection> (date of access: 02.04.2025).

49. PPO y dostatnia kilkist protyaket – tse oboviazkova umova nablyzhenia myru – zvernennia Prezydenta. *Materialy ofitsiinoho veb-saitu Ofisu Prezydenta Ukrainy*. 02.02.2025. URL: <https://www.president.gov.ua/videos/ppo-j-dostatnya-kilkist-protiraket-ce-obovyazkova-umova-nabl-7381> (date of access: 02.04.2025).

50. *Indyvidualna fizychna pidhotovka viiskovosluzhbovtziv za standartamy NATO*. Kyiv: «Tsentrichbovoi literatury», 2022. 94 s.

51. *Pidhotovka ta zastosovuvannia viisk (syl). Bazovi terminy ta vyznachennia, yaki vykorystovuiutsia v NATO*. Kyiv: «Tsentrichbovoi literatury», 2022. 134 s.

52. Vstup do YeS i NATO pidtrymuiut 75% ukraintsiv. *Materialy Ukrainskoho natsionalnoho informatsiinoho ahentstva «Ukrinform»*. 13.11.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3926827-vstup-do-es-i-nato-pidtrimuut-75-ukrainciv.html> (date of access: 02.04.2025).

53. Mossad – zovnishnia rozvidka Izrailiu. *Materialy сайту «PSDinfo»*. 23.03.2023. URL: <https://www.psdinfo.pro/post/моссад-зовнішня-розвідка-ізраїлю> (date of access: 02.04.2025).

54. Bar-Zokhar M., Mishal N. *Mossad. Naivdatnishi operatsii izrailskoi rozvidky* / per. z anhl. O. Mykhelson. Kyiv: Nash Format, 2023. 384 s.

55. YAMAM – tsentralizovanyi spetsialnyi pidrozdil Izrailiu yakyi spetsializuietsia vykliuchno na borotbi iz teroryzmom. *Materialy сайту «PSDinfo»*. 02.09.2023. URL: https://www.psdinfo.pro/post/_ямам (date of access: 02.04.2025).

56. Polk spetsialnoi rozvidky Velykoi Brytanii SRR (Special Reconnaissance Regiment). *Materialy сайту «PSDinfo»*. 11.02.2023. URL: <https://www.psdinfo.pro/post/полк-спеціальної-розвідки-великої-британії-srr-special-reconnaissance-regiment> (date of access: 02.04.2025).

57. Hvozd V. I. *Istorychni, pravovi i politychni aspekty rozviduvalnoi diialnosti derzhavy: monohrafiia*. Kyiv: Borysfen Intel, 2018. 576 s.

58. Shulsky A. N., Schmitt G. J. *Silent Warfare: Understanding the World of Intelligence*. 3rd edition. Washington, D.C.: Brassey's, Inc. 2002. 262 p.

59. Pylypchuk V. H., Budakov M. O., Hirysh V. M. *Systema orhanizatsii upravlinnia i pravovoho zabezpechennia diialnosti spetssluzhb (dosvid krain Yevropeiskoho Soiuzu ta Pivnichnoi Ameryky): analitychna dopovid*. Kyiv: NISD, 2012. 56 s.

60. Hordiienko S. H. *Osnovy ahenturno-operatyvnoi diialnosti spetssluzhb Ukrainy*. Kyiv: Yurinkom Inter, 2025. 776 s.

61. *Pravookhoronni ta spetsializovani instytutsii sektoru bezpeky i oborony Ukrainy* / za zah. red. O. Yu. Busol. Kyiv: Yurinkom Inter, 2024. 492 s.

62. Korniienko D., Byzova A., Skrynkovskyy R. Dosvid diialnosti chleniv Mizhnarodnoi asotsiatsii syl zhandarmerii ta politsii v statusi viiskovoi ustanovy (FIEP) u vykonanni funktsii viiskovoi politsii. *Path of Science*. 2021. Vol. 7, No. 1. P. 4010–4016. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.66-6>.

63. Skrynkovskyy R. M. Osnovni zasady pidhotovky kadriv Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2024. № 9(79). S. 28–36. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-9-10258>.

64. Skrynkovskyy R. M. Shliakhy udoskonalennia orhanizatsiinykh zasad pidhotovky osobovoho skladu u systemi Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy. *Nauka i tekhnika sohodni*. 2024. № 11(39). S. 153–167. doi: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11\(39\)-153-167](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-11(39)-153-167).

65. *Orhanizatsiia zakhodiv z mobilizatsiinoi pidhotovky ta mobilizatsii za zakonodavstvom Ukrainy* / Avt. kolektyv: Bodnarchuk O. H., Havryk Yu. H., Dzhus O. A., Yevtushenko A. P., Konanchuk O. M., Loshytskyi M. V., Pasika S. P., Petkov S. V., Prykhodko O. V., Skrynkovskyy R. M., Chemerys S. V., Shamrai B. M.; Za zah. red. O. H. Bodnarchuka, Kyiv: Yurinkom Inter, 2025. 256 s.

66. *Mobilizatsiia, viiskovyi oblik, pryzov: zahalni pytannia; normatyvno-pravove rehuliuвання; subiekty pravozastosuvannya; yurydychna vidpovidalnist* / Ukl.: Bodnarchuk O. H., Havryk Yu. H., Dzhus O. A., Komisarov O. H., Koropatnik I. M., Loshytskyi M. V., Mykytiuk M. A., Petkov S. V., Skrynkovskyy R. M., Shamrai B. M.; Za zah. red. Shamraia B. M. Kyiv: VD «Profesional», 2025. 554 s.

67. *Pravovyi rezhym voiennoho stanu v Ukraini: yurydychna sut pravovoho rezhymu voiennoho stanu; obmezhenia osnovnykh prav i svobod liudyny pid chas dii voiennoho stanu; normatyvna baza ta poviazani normatyvni akty; aktualna sudova praktyka* / Ukl.: Beschastnyi V. M., Dzhus O. A., Komisarov O. H., Koropatnik I. M., Loshytskyi M. V., Mykytiuk M. A., Petkov

S. V., Skrynkovskyy R. M., Shamrai B. M.; Za zah. red. Shamraia B. M. Kyiv: VD «Profesional», 2025. 468 s.

68. Skrynkovskyy R. M. Derzhavnyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. Serii: «Iurydychni nauky». 2024. № 11(81). S. 30–35. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-11-10324>.

69. *Zakhyst prav viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simei* / Avt. kolektyv: Bepalko A. O., Dzhus O. A., Kovalskyi V. S., Makarova T. P., Pasika S. P., Petkov S. V., Skrynkovskyy R. M., Shamrai B. M., Yurkov A. V.; Za zah. red. S. V. Pietkova, Kyiv: Yurinkom Inter, 2024. 428 s.

70. *Derzhavni harantii zakhystu sotsialnykh prav viiskovosluzhbovtziv i chleniv yikh simei: zahalnyi sotsialnyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv i chleniv yikh simei; sotsialnyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv i chleniv yikh simei v osoblyvyi period (zokrema pid chas voiennoho stanu); mizhnarodnyi aspekt sotsialnoho zakhystu viiskovosluzhbovtziv (standarty NATO)* / Ukl.: Dzhus O. A., Zolotarova M. K., Kopotun I. M., Makarova T. P., Mykytiuk M. A., Pavliuk O. O., Pasika S. P., Petkov S. V., Skrynkovskyy R. M., Sopilnyk L. I., Chubenko A. H., Shevchenko A. M. Kyiv: VD «Profesional», 2023. 594 s.

71. Makarova T. P. *Zakhyst sotsialnykh prav viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simei v Ukraini*: monohrafiia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2025. 300 s.

72. Kucher V. A. *Mekhanizmy sotsialnoho partnerstva u sferi sotsialnoho zakhystu viiskovosluzhbovtziv Zbroinykh Syl Ukrainy*: monohrafiia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2025. 196 s.

73. Zakharina T. I. *Sotsialna reintehratsiia veteraniv rosiisko-ukrainskoi viiny u zakladakh vyshchoi osvity*: monohrafiia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2025. 460 s.

74. Shamrai B. M. *Konstytutsiini harantii prav ta svobod viiskovosluzhbovtziv v Ukraini*: monohrafiia. Kyiv: Yurinkom Inter, 2025. 256 s.

75. Kovaliv M. V., Skrynkovskyy R. M., Petkov S. V., Koretskyi O. P.,

Chorniy B. I., Mykytiuk M. A., Hudyma V. V. Systema pravovoho rehuliuвання u sferi zabezpechennia informatsiinoi bezpeky v Ukraini. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2024. № 2(72). S. 17–26. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-2-9657>.

76. Kovaliv M. V., Petkov S. V., Skrynkovskyy R. M., Khmyz M. V., Kokotailo R. O., Lozynskyy Yu. R., Sydor M. Ya. Pryntsypy pravovoho zabezpechennia informatsiinoi bezpeky. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2024. № 1(71). S. 36–46. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-1-9566>.

77. Sopilnyk L. I., Skrynkovskyy R. M., Malashko O. Ye., Sopilnyk R. L. Osoblyvosti zabezpechennia informatsiinoi bezpeky: dosvid okremykh krain Skhidnoi Yevropy. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka»*. 2020. № 12(92). S. 60–68. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2020-12-6226>.

78. Skrynkovskyy R. M., Malashko O. Ye. Strukturno-klasyfikatsiina kharakterystyka zabezpechennia informatsiinoi bezpeky. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2020. № 7(29). S. 25–32. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2020-7-6200>.

79. Malashko O. Ye., Skrynkovskyy R. M. Priorytetni napriamy udoskonalennia informatsiinoi bezpeky Ukrainy. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2020. № 6(28). S. 13–19. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2020-6-6163>.

80. Sopilnyk R. L., Kovaliv M. V., Yesimov S. S., Skrynkovskyy R. M. Yurydychna vidpovidalnist u mekhanizmi zabezpechennia rezhymu informatsii z obmezenym dostupom v Ukraini: administratyvno-pravovyi vymir. *Pravo.ua*. 2019. № 2. S. 19–26.

81. Yesimov S., Sopilnyk R., Kovaliv M., Skrynkovskyy R. Human and Civil Rights Guarantees While Providing Information Security. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, No. 5. P. 1008–1016. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.34-6>.

82. Sopilnyk L., Skrynkovskyy R., Vikonskyi V., Kovaliv M., Zayats R.,

Yesimov S., Malashko O. Features of Legal Support of Information Security in the Use of Cloud Technologies by Public Authorities. *Path of Science*. 2020. Vol. 6, No. 6. P. 5006–5013. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.59-6>.

83. Kovaliv M., Skrynkovskyy R., Nazar Y., Yesimov S., Krasnytskyi I., Kaydrovych K., Kniaz S., Kemska Y. Legal Support of Cybersecurity of Critical Information Infrastructure of Ukraine. *Path of Science*. 2021. Vol. 7, No. 4. P. 2011–2018. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.69-12>.

84. Yesimov S., Kovaliv M., Skrynkovskyy R. Legal Regimes of Official Information in Ukraine. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, No. 4. P. 7001–7012. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.33-5>.

85. Yesimov S., Skrynkovskyy R., Kovaliv M., Kret I. Legal Aspects of Designing Security System for Critical Information Infrastructure in Ukraine. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, No. 7. P. 2001–2008. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.36-2>.

86. Chystokletov L., Khytra O., Ostapenko L., Skrynkovskyy R. Concepts, Features and Content of Legal Regimes Introduced During Crisis Situations. *Path of Science*. 2018. Vol. 4, No. 3. P. 6001–6006. doi: <http://dx.doi.org/10.22178/pos.32-5>.